

Sågplatsen

På denna plats fanns tidigare kvarn, ramsåg, cirkelsåg, takspånshyvel och en 50 m lång flottningsränna.

Viktig uppgiftslämnare är Robert Lundberg (1886-1973), intervjuad 1971 av Gösta Pleje (1916-2003).
Se QR-koder. Han talar här Bastuträskdialekt från slutet av 1800-talet. Robert var bonde och bodde nära Kvarnforsen.

Såghuset med flottningsränna tidigt 50-tal
 Foto: Gösta Pleje

Robert med sitt gula boningshus i bakgrunden 1972
 Foto: Gösta Pleje

Nederkvarnen

Kvarnens ljud när den var igång lär ha varit: *"Bark o i mjöl, bark o i mjöl"*

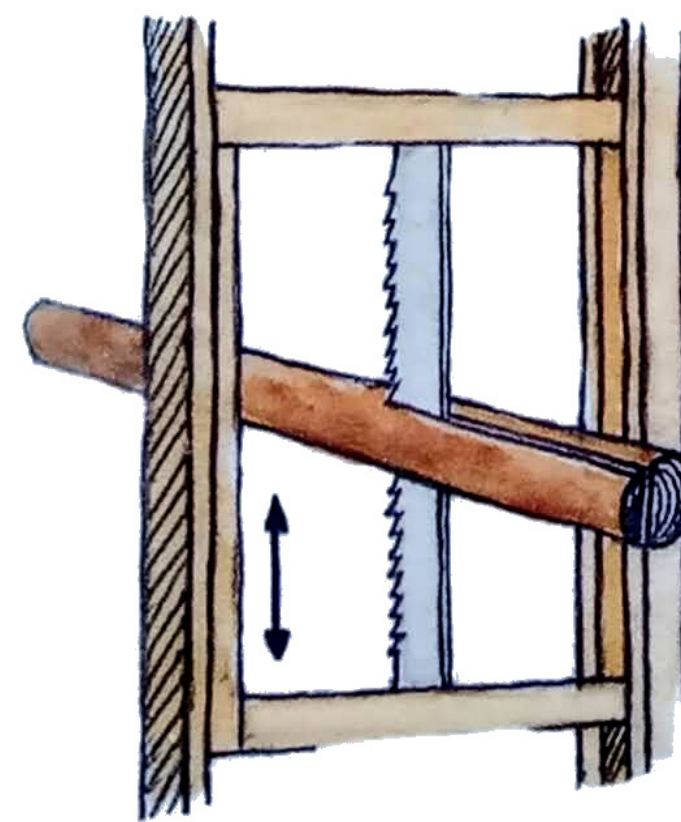
Kvarnstenen som du ser här intill kommer ifrån Nederkvarnen, och var mindre än stenarna vid Överkvarnen. En av Överkvarnens stenar finns på Bjurholms hembygdsgård.

Nederkvarnen användes enligt Robert av *"Nölsigöbba"*, dvs bönderna från sjöns norra sida/östra sida, och Överkvarnen av *"Sörsigöbba"*, bönderna från sjöns södra sida/västra sida. *"Pappa han va lave Sörsigöbba"* säger Robert. Enligt Robert kunde kvarnen och ramsågen nyttjas samtidigt.

Ramsågen

I en ramsåg rör sig sågbladen upp och ner. Bysamfälligheten, dvs, byns bönder, var gemensamma ägare till ramsågen. Under 1800-talet fanns här först en ramsåg med ett blad. Robert Lundberg kallar den för *"Klinksåg"* och nämner att den gick mycket sakta.

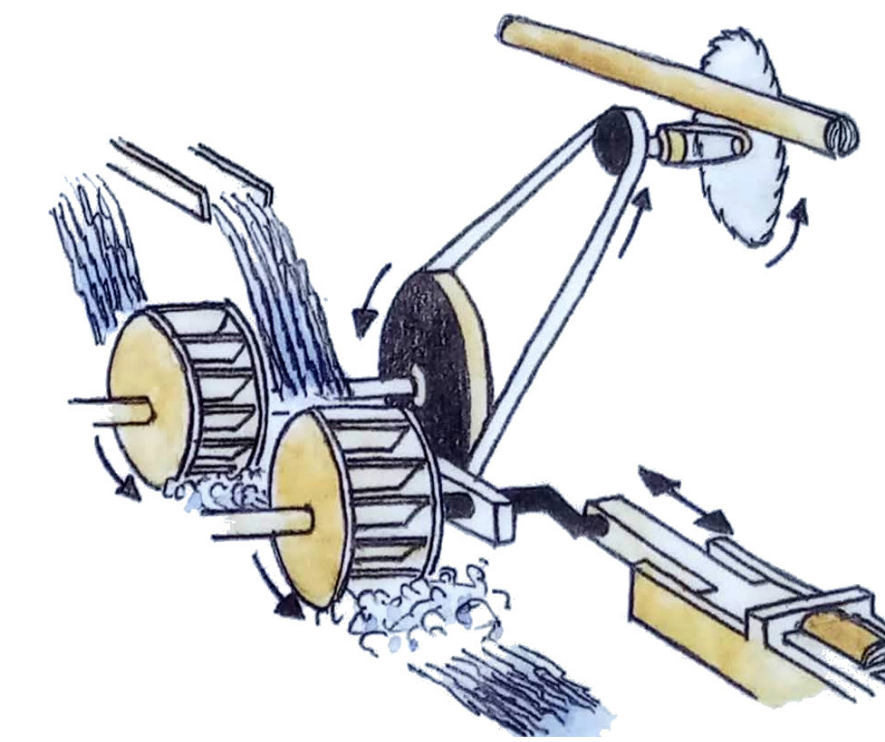
Den ersattes senare av en ramsåg med 6 blad plus två blad som kantskar brädorna och plankorna. Då gick det undan. Robert igen: *"Man såge meste 6 tums timmer (ca 15 cm). Hä gick fort å dem såge myche timmer, å he vort fin't e timmer"*

Princip för ramsågens arbetssätt.
 Bild: Från skylt vid Torvsjö kvarnar
 Erik Axelsson, Skogs- och samemuseet Lycksele

Cirkelsågen

Cirkelsågen byggdes 1915 av 28 st delägare och ägdes inte av Bysamfälligheten. I en cirkelsåg sker sågningen med en cirkelrund sågklinga ca en m i diameter och med hög hastighet 900-1000 varv/min. Stocken ligger på ett bord som rör sig sakta mot klingan.

Kraftöverföringen till cirkelsåg och spånhyvel vid Torvsjö kvarnar
 Bild: Erik Axelsson, Skogs- och samemuseet Lycksele

Gösta och Mats Pleje sågar 1986
 Foto: Okänd

På bilden kan du se såghuset, med spånhyvelhuset vid såghusets gavel och det rektangulära hålet, där de stockar som skulle sågas rullades in. Vattenhjulet låg i höjd med såghusets nordvästra gavel. Grundstenarna till cirkelsåghuset och fundamentet till vattenhjulet är fortfarande i stort sett intakta.

Bild: Anna-Lisa Pleje på kallelse till "Möte om försäljning av sågen" 1961

Spånhyveln

Förutom cirkelsågen fanns här också en spånhyvel vid såghusets norra gavel, där takspån för taktäckning hyvlades/revs.

Sågen slutade användas under 1950-talet och såldes 1961 för 500 kronor till Karl Olsson (1892-1975). Den slutgiltiga rivningen skedde 1971.

Spånrivning 1954
 Jakob Johansson, Gösta Pleje, Mats Pleje skymd
 Foto: Anna-Lisa Pleje

Vattenhjulet eldades upp 1971
 Foto: Gösta Pleje

Spånhyveln 1971
 Foto: Gösta Pleje